

Mångfald i svenskundervisningen

- Vårträff på Hanaholmen

Våren 2026 ordnade samarbetsgruppen Hoppet två seminariedagar för svensklärare från yrkeshögskolor runt om i Finland. Den här gången samlades lärarna kring temat Mångfald i svenskundervisningen. Seminariedagarna ordnades på Hanaholmen den 21.– 22.5.2026 i samarbete med Svenska nu och lockade många nyfikna språklärare att delta.

Skribenter:

Barbara Huldén, Yrkeshögskolan Arcada

Anna-Maria Hyvärinen Andersson, Laurea ammattikorkeakoulu

Jenny Jansson, Yrkeshögskolan Centria

Katja Kärki, Tampereen ammattikorkeakoulu

Anne Lipasti, Metropolia ammattikorkeakoulu

Lea Ruhanen, Savonia ammattikorkeakoulu

Paula Välimäki, Seinäjoen ammattikorkeakoulu

Under dagarna fick vi också besöka Svenska teaterns kulisser i Helsingfors under guidning av teaterpedagogen Iiris Autio från det pedagogiska nätverket och följa med en repetition av en kommande pjäs. Foto: Barbara Huldén

Vadå bildning?

Under tidigare vårträffar har man kunnat känna en underliggande frustration i diskussionerna bland deltagarna. Många lärare upplever att de inte längre har tillräckliga resurser för sitt arbete och studerande har inte alltid möjlighet att få en ändamålsenlig undervisning. Birgit Schaffar-Kronqvist, lektor i pedagogik vid Helsingfors universitet, frågade oss om vi kan göra något åt detta tillsammans?

Schaffar-Kronqvist föreläste kring temat Bildning, frihet och ett gott liv ur ett mer samhällsfilosofiskt perspektiv. Hon menade att bildning är nyckeln för individen och gemenskapen att kunna befria sig från påtryckta eller självförvållade hinder till det egna handlingsutrymmet. Det är naturligt att uppfatta strukturella regler som naturlagar och som lärare fortsätter vi att anpassa oss när vi borde utmana ramarna.

Människan har ofta en deterministisk syn på omvärlden och upplever sig inte ha möjligheter att välja det goda. I vår arbetsvardag anpassar vi oss till villkoren omkring oss. Det kan handla om

ett minskat antal lektioner, ingen fysisk kontakt med studerandena, digitala material även om vi vet att ett fysiskt material ger bättre inlärningsresultat. Schaffar-Kronqvist utmanade oss att tänka på hur vi skulle vilja undervisa om det inte fanns några andra begränsningar än de fysiska.

För att kunna se och genomskåda begränsningarna behöver vi kunskap. Bildning ger oss dessa möjligheter att analysera och kritisera den egna kulturen och oss själva. Därför är bildning en pågående etisk, existentiell fråga, något vi mognar in i.

Gällande AI lyfte Schaffar-Kronqvist några kritiska tankar som inte ges mycket plats i diskussionen. Vad händer när vi skriver, läser och tänker själva? Vi lär oss:

- strukturera våra tankar och våga prioritera
- samla information som är relevant
- välja och väga ord
- ifrågasätta det som man själv är inbäddad och berörd av

När vi ger avkall på dessa förmågor vet vi inte längre vem som tänker för oss. Skrivuppgifter ges inte för att få mer text, utan bland annat för möjligheten att lära sig tänka och prioritera, se vad som är relevant och sant. För att leva ett

gott liv behöver vi friheten att förstå vår omgivning och använda och uttrycka den egna åsikten.

Upp och hoppa

Jette Timgren från Folkhälsan lyfte fram betydelsen av funktionella arbetsmetoder i svenskundervisningen och undervisningen i över lag. Hon betonade att studerande har olika förhållanden till rörelse. I en och samma grupp ryms flera olika motionärstyper, vilket innebär att lärare behöver skapa flexibla lösningar som möjliggör rörelse för alla.

Timgren menade att fysisk aktivitet och återhämtning är centrala för både inläring och välbefinnande. Många studerande rör på sig för lite och sover otillräckligt, vilket påverkar koncentrationen och studieförmågan negativt. Regelbunden växling mellan aktivitet och vila förbättrar bland annat sömn, stresstålighet och kognitiv prestation.

Även korta aktiva pauser kan ge tydliga effekter. Enkla övningar som aktiverar hjärnan bidrar till ökad koncentration och fokus. Fysisk aktivitet påverkar dessutom hjärnans funktioner positivt genom att öka blodcirkulationen och stimulera viktiga kognitiva processer, såsom minne och problemlösning. De studerande som rör sig minst har störst

nytta av dessa insatser.

Enligt Timgren är det relativt enkelt att integrera rörelse i undervisningen genom olika praktiska sätt. Det kan handla om aktiva pauser, funktionella grupparbeten där studerande själva hämtar material i stället för att läraren delar ut det, rörelsebaserade övningar samt uppgifter utanför klassrummet, såsom "walk and talk". Avgörande för att lyckas är att förändringarna är små, genomförbara och har en låg tröskel, betonade hon.

Sammanfattningsvis betonade Timgren att regelbunden rörelse och återhämtning bör vara en naturlig del av undervisningen. Genom att medvetet arbeta med aktiva metoder kan lärare främja både studerandes lärande och deras övergripande välbefinnande.

På gång landet runt

Genom deltagarnas presentationer fick man en liten inblick i det viktiga och mångsidiga arbete som görs genom olika projekt vid yrkeshögskolor. Marita Metsävainio från Uleåborgs yrkeshögskola är med i ett Intrereg Aurora Roots and Future projekt som har som mål att stärka minoritetsspråk i Nordkalotten. Projektet ger ett tillfälle och själv säkerhet att tala ett minoritetsspråk och uppskatta kulturarvet. Projektet främjar också samarbete i undervisningen av minoritetsspråk över gränserna. Projektets aktiviteter fokuserar på fyra språk: kvänska, meänkieli, finska som talas i Sverige och svenska som talas i Finland.

Anne Wähä från Vasa Yrkeshögskola och Teija Lehto från Yrkeshögskolan Laurea berättade om Sjukt bra tredje steg som fått finansiering av Svenska kulturfonden. Sjukt bra svensklärare inom vården är ett samarbetsforum för svensklärare i vårdbranschen som har fungerat sedan 2024. Inom ramen för det här projektet har det samlats språklärare som är intresserade och som har en gemensam Teamsgrupp där det är möjligt att dela material och diskutera till exempel bedömningen. Det har också ordnats morgonfika-tillställningar och sjukhusbesök. Projektet fortsätter under läsåret 2026-2027.

Marleena Vilminko från yrkeshögskolan LAB presenterade ett tvåårigt projekt mellan 10 högskolor som finansierades av undervisningsministeriet. Projektet Svenska upp! har som mål att hjälpa studerande vilkas kunskaper

inte räcker till de obligatoriska svenskstudierna som ingår i högskoleexamen. Materialet är uppbyggt efter kunskapsnivåerna A1.2-A2.2+ (CEFR) och det är inte avsett för helt självstyrkt bruk utan lärarens pedagogiska bedömning och närvaro. Målet är att studerande med hjälp av Svenska upp! – materialet får tillräckliga färdigheter att kunna delta i och klara sig på kurserna i högskole-svenska (B1). Materialet finns på aoe.fi från och med slutet av sommaren 2026.

Paula Välimäki från Seinäjoki yrkes-

Det är viktigt att ha en balans mellan att vara och att göra. Återhämtning är inte lathet eller passivitet utan underhåll av hjärnan och kroppen.

högskola berättade att fortsättningsprojektet Enkel Svenska 2.0 har fått en finansiering från Svenska kulturfonden. Projektet pågår 1.8.2026-30.6.2028. I projektet kommer man att komplettera det nuvarande materialet på www.enkelsvenska.fi webbplats med nytt material även till nya branscher och mera allmänna teman samt att utveckla ett nytt mera visuellt sätt att lära sig grammatik. I en del av materialet kommer engelskan att tas med som ett tredje språk.

Oona Mertonienmi från Svenska nu gav deltagare värdefulla tips och material för undervisningen. Hon presenterade två nya material för vårdbranschen, Dialogia – Akutvård på tre språk och Hoitokieli – Vårdspråk som båda går att hittas via Svenska nu:s plugga nu-material. Hon nämnde Sverigepaket som går av stapeln den 12.11.2026 och materialet Lär dig svenska nu där det finns inspirerande berättelser med personer som använder svenskan i sina liv och fått fördelar av att kunna svenska.

En hållbar arbetsvardag

Vårträffen avslutades med några avslappningsövningar och Meditaatio – ja rentoutusohjaaja Wilma Halén gav oss tips för en hållbar arbetsvardag. Det är viktigt att fokusera på nuet och inte hela tiden tänka på något annat. Att vi so-

ver åtta timmar av 24 räcker inte heller utan man måste längs veckan ta tid för att koppla av. Det är viktigt att ha en balans mellan att vara och att göra. Återhämtning är inte lathet eller passivitet utan underhåll av hjärnan och kroppen. Genom återhämtning i arbetsvardagen får man bättre koncentrationsförmåga, ökad kreativitet och problemlösning, förbättrat minne samt optimism och empati. En satsning på välmående lärare är en investering för framtiden och en lycka för studerandena.

Avslutning

Under två dagar har vi haft glädjen att ta del av inspirerande och tankeväckande föreläsningar av framstående sakkunniga. Vi har bland annat fått värdefulla insikter i hur den stress som läraryrket medför kan hanteras samt tagit del av metoder för att bättre möta och stödja studerande med olika behov och utmaningar. Den kunskap som förmedlats under dessa dagar utgör ett viktigt stöd för svensklärarnas arbete och deras fortsatta professionella utveckling.

Vi lämnar seminariet med nya verktyg i vår pedagogiska verktygslåda, men också med nya kontakter och stärkt gemenskap. Möten med kollegor ger möjligheter till samarbete, erfarenhetsutbyte och nya perspektiv som berikar vårt arbete.

Även Hoppet går nu in i en ny fas. Vi vill rikta ett varmt tack till våra styrelsemedlemmar Paula Barbara och Anne för deras engagerade och värdefulla insatser. Deras arbete har haft stor betydelse för Hoppets verksamhet. Samtidigt hälsar vi våra nya styrelsemedlemmar varmt välkomna och ser fram emot att tillsammans fortsätta utveckla verksamheten.

Avslutningsvis vill vi framföra vårt uppriktiga tack till alla deltagare, föreläsare och gäster som bidragit till att göra årets Vårträff till en givande och minnesvärd upplevelse. Ett särskilt tack riktas till Svenska Kulturfonden, vars stöd möjliggör vårt fortsatta arbete med fortbildning för yrkeshögskolornas svensklärare. □

Mer information finns på hemsidan <https://amkhoppet.wordpress.com/aktuell/>. Du kan också nå oss per e-post på hoppetgruppen.svenska@gmail.com.